

INVESTIȚIILE STRĂINE ÎN ROMÂNIA ÎN PERIOADA CRIZEI FINANCIAR-MONETARE INTERNAȚIONALE (GLOBALE)

Laurențiu RADU*

Abstract: Foreign direct investments represent for Romania a key element in the sustained and sustainable economic growth. The study analyzes the inflows of foreign capital and the issue of the investment flows decrease on the Romanian market in the context of the economic crisis, as well as aspects related to the Romanian investments abroad.

Keywords: foreign direct investments, competitiveness, austerity, economic crisis, capital flow.

1. ANALIZA RETROSPECTIVĂ A PROBLEMEI

În contextul economic actual, se constată o intensificare colectivă a statelor în direcția eliminării barierelor din calea comerțului internațional, sens în care investițiile străine directe devin tot mai importante în dezvoltarea economică prin oferirea unui volum mai mare de bunuri și servicii. Mai mult, investițiile străine creează oportunitatea unui nou cadru de formare profesională, contribuie atât la reducerea șomajului, cât și la impulsivitatea bunăstării națiunii.

Reglementările la nivel global din ultimul deceniu în ceea ce privește politicile de investiții și comerț, inclusiv liberalizarea tarifelor și reducerea restricțiilor în acest sens, a extins rolul investițiilor străine în internaționalizarea afacerilor. Fluxul de investiții aduce beneficii atât țării de origine cât și țării gazdă. Pentru întreprinderile mici și mijlocii, investițiile străine reprezintă o oportunitate de a se implica mai activ în activități de afaceri internaționale.

Investitorul străin este considerat acea persoană fizică sau juridică nerezidentă, care are calitatea de acționar/asociat în cadrul unei societăți comerciale de pe teritoriul altui stat.

Există două categorii de investiții străine: investiții străine directe (ISD) și investiții străine de portofoliu (ISP).

* Cercetător științific III dr. în cadrul Institutului de Cercetări Socio-Umane „C. S. Nicolaescu - Ploșor” Craiova. E-mail: patrick13@gmail.com.

Investițiile străine directe reprezintă o conexiune investițională de durată, ce se realizează prin achiziționarea unei afaceri, sau prin fuziuni ce duc la extinderea operațiunilor afacerii existente din țara de destinație. Interesul investițional implică totodată și exercitarea unei influențe manageriale semnificative a investitorului în respectiva afacere. Important de menționat, este faptul că, dreptul de proprietate prin investiție survine în momentul în care entitatea străină deține cel puțin 10% din capitalul social sau acțiunile cu drept de vot ale întreprinderii rezidente¹.

Comparativ cu ISD-urile, **investițiile străine de portofoliu** urmăresc achiziționarea de valori mobiliare (acțiuni emise de societăți comerciale, obligațiuni sau titluri de credit), în care investitorii, fără a avea dreptul de control managerial asupra activității economice a firmei emitente, se pot retrage oricând cu ușurință. Acest tip de investiție are un caracter speculativ, bazat pe risc sau un câștig avantajos.

Înființarea de companii de tip joint venture (companie mixtă) sau formarea de alianțe strategice pot fi considerate metode eficiente de investiții străine datorită avantajului diminuării riscurilor care vor fi împărțite, dar și din punct de vedere al îmbunătățirii imaginii prin atragerea de noi parteneriate, precum și a facilității accesului către noi tehnologii și piețe de desfacere.

Investițiile străine directe, după cum precizează Banca Națională a României, au două componente²:

- „**Capitaluri proprii** ce exprimă procentul capitalului din cadrul companiilor rezidente deținut de către nerezidenți sub formă de numerar ori contribuții în natură, iar în cazul sucursalelor capitalul din dotarea acestora”.
- „**Creditul net** realizat din creditele primite de către întreprinderea rezidentă de la investitorul străin direct sau de la firma care face parte din același grup de firme”.

Motivarea oricărei investiții străine are la bază obținerea unor venituri mai mari decât cele din țara de origine a capitalului, fapt pentru care investitorii caută surse noi de materie primă, facilități de producție mai ieftine și o piață de desfacere mai atractivă.

Investițiile străine directe au devenit în ultimii ani o formă dominantă de flux de capital în economia mondială, dar și o sursă de tehnologie avansată și practici manageriale mai bune.

În general, ISD-urile prezintă un factor de risc mai mic la criză, deoarece strategiile investitorilor străini au la bază decizii ce includ o serie de factori (analiza piețelor, competitivitatea, evaluarea resurselor interne) care determină perspectiva angajării în dezvoltarea unei afaceri pe termen lung într-o anumită țară gazdă. Pentru realizarea obiectivelor urmărite este nevoie de prospectarea piețelor internaționale și evaluarea riscului, precum și de informații corecte privind

¹ <http://unctad.org>, Foreign Direct Investment.

² <http://www.bnro.ro>, *Investiții străine directe în România, Cercetare statistică anuală*.

oportunitățile și avantajele investiționale. În condițiile lipsei de capital autohton, soluția investițiilor străine devine absolut necesară, mai ales în cazul țărilor aflate în procesul de tranziție spre economia de piață. Potențialul economic, stabilitatea politică, costurile legate de muncă, nivelul de pregătire profesională, calitatea infrastructurii și a rețelelor de comunicații sunt factori determinanți în atragerea investițiilor străine.

Lipsa de profesionalism și greșelile politice au făcut ca România să își deschidă drumul spre economia mondială fără a fi îndeajuns de pregătită prin crearea instituțiilor pieței și regularizarea ratei de schimb. Negocierile neprofesionale și lipsa unor strategii concrete de dezvoltare regională pe termen lung au facilitat interesul investitorilor străini de a profita de lacunele legislative, de existența unor resurse naturale ieftine și de costul redus al forței de muncă calificată, ceea ce a dus la declinul economiei românești. Cu toate acestea, atragerea investitorilor străini și promovarea exporturilor, trebuie să rămână obiective prioritare pentru țara noastră, deoarece suplinesc necesitățile generate de lipsa de capital și în același timp sunt factori generatori de stimulare a creșterii economice durabile.

2. EVOLUȚIA INVESTIȚIILOR STRĂINE ÎN ROMÂNIA

Din punct de vedere legal, investitorii străini care aleg România se bucură de aceleași drepturi și au aceleași obligații ca investitorii români. Prin Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 85 din 24 iunie 2008, sunt stabilite principiile care stau la baza stimulării investițiilor, dar și domeniile în care investitorii pot accesa ajutoare de stat. Aceștia pot obține diverse facilități sau sume nerambursabile cu condiția achiziționării unor active și crearea de locuri de muncă, precum bonificații de dobândă în cazul contractării de credite. Principiile pe care se bazează stimularea investițiilor sunt:

- ✓ tratament egal;
- ✓ transparență;
- ✓ eficiența utilizării facilităților;
- ✓ confidențialitate;
- ✓ eligibilitatea în funcție de proveniența fondurilor de finanțare.

Pentru îmbunătățirea climatului de afaceri din România, în anul 1997, a fost înființat Consiliul Investitorilor Străini, organizație patronală care reunește 119 companii multinaționale și a căror investiție cumulată depășește suma de 16 miliarde de euro, reprezentând aproximativ două treimi din volumul total al investițiilor străine din țară³. Organizația încurajează și promovează principiul liberei concurențe și cel al statului de drept pentru toți protagoniștii mediului de

³ <http://www.fic.ro/press/press>, *Consiliul Investitorilor Străini*.

afaceri, fie ei români sau străini, fără discriminare sau tratament preferențial pentru nici unul dintre aceștia. Companiile membre ale acestei organizații au circa 180.000 de salariați la nivel național, după cum precizează site-ul Consiliului Investitorilor Străini.

Între 2003 și 2006, România a înregistrat în fiecare an creșteri ale investițiilor străine. Astfel fluxul net a ajuns la 5183 milioane euro în 2004, 5213 milioane euro în 2005 și 9056 milioane de euro în 2006, iar după diminuarea capitalului străin, la 7250 milioane euro în 2007, a urmat o creștere în anul 2008 ce a atins nivelul record de 9496 milioane de euro⁴.

Cele mai importante investiții în anul 2008 au fost atrase de industria prelucrătoare, însemnând 31,3% din totalul investițiilor (48798 milioane euro investiții străine directe) în principalele activități economice, comparativ cu domeniile agriculturii, silviculturii și pescuitului (1,4%) care au o pondere mai redusă⁵. În general, o mare parte a investițiilor a fost orientată către regiunea București-Ilfov, regiunea Nord-Est fiind cotate ca cea mai puțin atractivă pentru investitorii străini, după cum se observă în următorul tabel:

Tabel 1
Investiții străine directe în România la 31 decembrie 2008.
Repartizare pe regiuni de dezvoltare

REGIUNI	Valoare Mil. euro	% din total ISD
Total pe regiuni:	48798	100,0
BUCUREȘTI – ILFOV	30594	62,7
CENTRU	4146	8,5
SUD-EST	3551	7,3
SUD - MUNTENIA	3411	7,0
VEST	2626	5,4
NORD-VEST	2108	4,3
SUD-VEST OLTENIA	1226	2,5
NORD-EST	1136	2,3

Sursa: Rapoarte BNR

Fosta Agenție Română pentru Investiții Străine (ARIS), a cărei activitate a fost preluată ulterior de Ministerul pentru Întreprinderi Mici și Mijlocii, anunța, în 2008, un top al investițiilor companiilor străine în care pe primul loc se afla

⁴ <http://www.ziare.com/afaceri/> Nivel maxim al investițiilor străine în România - cea mai mare sumă din 2008, 17 ianuarie 2014.

⁵ Banca Națională a României, *Raport cercetări pentru anul 2008, Investiții străine directe în România*, 31 decembrie 2008, pp. 2-5.

compania franceză Renault cu un cumul investițional de 676 de milioane de euro și care a contribuit totodată la crearea a 3650 locuri de muncă. Pe locul secund se află firma austriacă Egger cu 700 de angajați și 210 milioane euro investiți, locul al treilea fiind ocupat de două companii ce au înregistrat același volum de investiții de 120 milioane euro, dar care se diferențiază prin numărul locurilor de muncă create, respectiv compania japoneză Calsonic Kansei (1050 angajați) și compania franceză Saint Gobain (200 angajați)⁶.

Rapida cădere a băncii americane Lehman Brothers, în urma succesiunii evenimentelor din septembrie 2008, a determinat începutul crizei financiar-monetare, care a lovit în special statele mai puțin dezvoltate. Deși vârful de creștere economică în România a fost în anul 2008, se pun o serie de întrebări. De ce totuși criza a reușit să lovească puternic și țara noastră? Cât de competitivă este economia românească?

O problemă majoră a României este faptul că, deși a înregistrat semnificative creșteri economice până în 2008, totuși nu a reușit să profite de oportunitatea absorbției fondurilor europene. Rata de contractare scăzută, clasează țara noastră pe ultimul loc din Europa Centrală și de Est în ceea ce privește atragerea de fonduri europene. Un alt aspect este panica creată de criza economică ce a fost gestionată greșit prin reforme destul de dure, ce au inclus concedieri masive și reduceri salariale de 25% în sectorul public afectând totodată și pe cel privat. Protestele de stradă ale populației nemulțumite, atacurile politice și schimbarea guvernelor mai mult au destabilizat economia românească care avea nevoie de măsuri eficiente de redresare. Slabele performanțele legate de productivitate, export, inovare, infrastructură și investiții au poziționat România în ultima grupă a competitivității țărilor din UE.

Dezastrul generat de criza financiară a dus în următorii ani la scăderea drastică a investițiilor de la 3488 milioane euro în 2009, la 2220 milioane de euro în 2010⁷, anul 2011 cu un nivel de 1815 milioane euro fiind considerat mult mai vulnerabil⁸. În toată această perioadă, atragerea investitorilor străini s-a concentrat tot pe regiunea București-Ilfov, ponderea ISD-urilor în celelalte regiuni fiind aproximativ asemănătoare cu procente din anul 2008.

În 2012, pentru prima dată de la declanșarea crizei economice, se înregistrează o creștere a investițiilor străine directe nete, avansul fiind de 18,7%, ajungând la 2138 milioane euro, fapt ce a atras 7.114 locuri de muncă, cu 18,9% mai multe decât în 2011, ceea ce a situat România pe locul 10 în Europa după numărul locurilor de muncă create⁹. Raportul BNR pe anul 2012 precizează că

⁶ [http://www.wall-street.ro/articol/Economie, Cei mai mari investitori străini din România](http://www.wall-street.ro/articol/Economie,Cei_mai_mari_investitori_străini_din_România), 19 mai 2008.

⁷ Banca Națională a României, *Raport cercetări pentru anul 2010, Investiții străine directe în România*, 31 decembrie 2010, p. 2.

⁸ Banca Națională a României, *Rezultatele cercetării statistice privind investițiile străine directe în România*, 31 decembrie 2011, p. 3.

⁹ [http://www.wall-street.ro/articol/Economie, Peste 7.000 de locuri de muncă, create in 2012 de pe urma ISD](http://www.wall-street.ro/articol/Economie,Peste_7.000_de_locuri_de_muncă_create_in_2012_de_pe_urma_ISD), 5 iunie 2013.

„întreprinderile investiție străină directă, au avut un impact pozitiv asupra comerțului românesc, contribuția acestora la exporturile de bunuri fiind de 70,3%, în timp ce la importuri a fost de 62,6%, industria fiind considerată principala ramură cu excedent comercial”. Europa și Statele Unite ale Americii sunt principalii investitori în România, prezența lor fiind în mare parte concentrată în industrie. Printre primele țări care au investit cel mai mult în România, așa cum arată datele statistice, până la data de 31 decembrie 2012, sunt: Olanda, care deține peste o cincime (22,4%) din totalul soldului investițiilor străine directe, adică 13.229 milioane euro, urmată de Austria cu 10920 milioane euro, Germania cu 6.499 milioane euro, Franța cu o pondere de 5272 milioane euro și Italia care este pe locul 5 cu 2930 milioane euro¹⁰. După cum menționează același Raport al BNR, „veniturile nete, ce sunt constituite din veniturile din participații la capital și din veniturile nete din dobânzi obținute de către investitorii străini direcți în anul 2012 au însumat 1 267 milioane euro, ceea ce reprezintă o creștere cu 856 de milioane euro comparativ cu anul precedent”.

Comparativ cu anul 2008, regăsim același top al investitorilor străini, doar că în fruntea clasamentului se afla Austria înaintea Olandei. Printre afacerile investitorilor olandezi, cele mai cunoscute sunt ING Bank și compania de asigurări Aegon care, în anul 2013, și-a întărit poziția pe piața locală prin preluarea portofoliilor de asigurări de viață și pensii private¹¹. Clujul a devenit o zonă atractivă pentru investitorii străini și mai ales pentru olandezi. Astfel, grupul EVW Holding a anunțat investiții, în anul 2012, de circa 1,5 milioane de euro în noua fabrică ce are ca obiect de activitate reșaparea anvelopelor de camioane. O altă companie olandeză, CSi, unul dintre investitorii importanți de pe nișa sistemelor de transport și a benzilor transportoare, intenționează să ridice o nouă fabrică, investiție a cărei valoare va depăși 8,5 milioane de euro, în timp ce compania Fencs Industries, care produce utilaje pentru industria alimentară a anunțat că intenționează să investească două milioane de euro, pe parcursul a trei ani, timp în care va crea în total 150 de noi locuri de muncă¹². Dacă Clujul atrage investitorii, atunci de ce s-a retras gigantul Nokia? Concernul finlandez a preferat această zonă deoarece dispune de forță de muncă calificată și ieftină, iar oamenii sunt obișnuiți cu maniera de lucra într-o multinațională. Pierderea poziției de lider în topul producătorilor de telefoane inteligente, în fața unor competitori redutabili precum Samsung sau Apple, retrogradarea ratingului și problemele financiare cauzate de criza economică au determinat Nokia să se concentreze pe reducerea costurilor. Problemele legate de închiderea fabricii de la Jucu, care avea 2200 de angajați, sunt

¹⁰ BNR, Institutul Național de Statistică, *Investiții Străine Directe în România în anul 2012*, pp. 12-14.

¹¹ <http://www.iasig.ro>, *AEGON România a intrat în primii zece jucători pe life din România*, 4 mai 2014.

¹² www.romanioliberal.ro, *De ce este Transilvania magnet pentru investitorii olandezi*, 13 septembrie 2012.

legate de infrastructura de transport din regiunea Transilvania, dar și de noile măsuri fiscale ce au dus la costuri suplimentare de funcționare a companiei finlandeze. Retragerea Nokia este considerată o pierdere enormă, mai ales că 5% din exporturile României erau asigurate de către această companie¹³, pe care decidenții politici se bazau în scoaterea țării din recesiune.

După cum avertizează reprezentanții Alianței Confederațiilor Patronale din România, mulți investitori au părăsit România sau sunt pe cale de a-și închide operațiunile din cauza fiscalității excesive, birocrăției și generalizării spăgii administrative, aceștia preferând să își mute business-urile în Bulgaria, dar și în țări din Africa, Asia și America. Spre exemplu, după 13 ani de activitate, în 2009, Kraft Foods a mutat în Bulgaria cea mai mare parte a liniilor de producție ale fabricii Poiana din Brașov, lăsând totuși o parte din linia de producție la nivel local, pentru a evita intrarea în șomaj a tuturor celor 440 angajați, o parte dintre aceștia fiind transferați la fabrica de la Ghimbav, în timp ce 20% au rămas să își caute un loc de muncă¹⁴. Coca-Cola, Nestle sau Colgate-Palmolive sunt alte exemple sonore de investitori care au închis fabrici în România în ultimii cinci ani.

Măsurile de austeritate aplicate greșit, prin reduceri salariale drastice și concedieri masive, precum și dezinteresul guvernaților de a oferi cursuri de recalificare gratuite, au creat un climat de instabilitate și au accentuat fenomenul migrației. Acest aspect a determinat anumiți investitori străini să își limiteze investițiile, iar pe alții să evite România crezând că forța de muncă calificată a plecat deja în străinătate.

Climatul politic mai temperat, după rezultatele alegerilor din 2013, și semnarea de noi acordurilor cu FMI și UE au contribuit la întărirea monedei naționale și totodată au crescut încrederea investitorilor în piața din România. Pentru prima dată după patru ani de la începutul crizei economice, investițiile străine directe au atins cifra record de 2710 milioane euro. O creștere semnificativă s-a înregistrat și în prima lună a anului 2014, investițiile străine directe au totalizat 244 milioane euro, în creștere cu 8% față de luna ianuarie a anului trecut¹⁵. În Europa Centrală și de Est, România se află pe poziția a patra în ceea ce privește atragerea investitorilor străini, primele țări preferate fiind Polonia, Republica Cehă și Ungaria¹⁶.

Analizând diagrama fluxului investițiilor străine directe înregistrate la sfârșitul fiecărui an, prezentată mai jos, constatăm faptul că apogeul investițiilor

¹³ <http://www.antena3.ro/economic/companii>, *Nokia șterge cu buretele 5% din exporturi și 2.000 de locuri de muncă, dar pleacă din România cu un profit minim de 35 milioane euro*, 29 septembrie 2011.

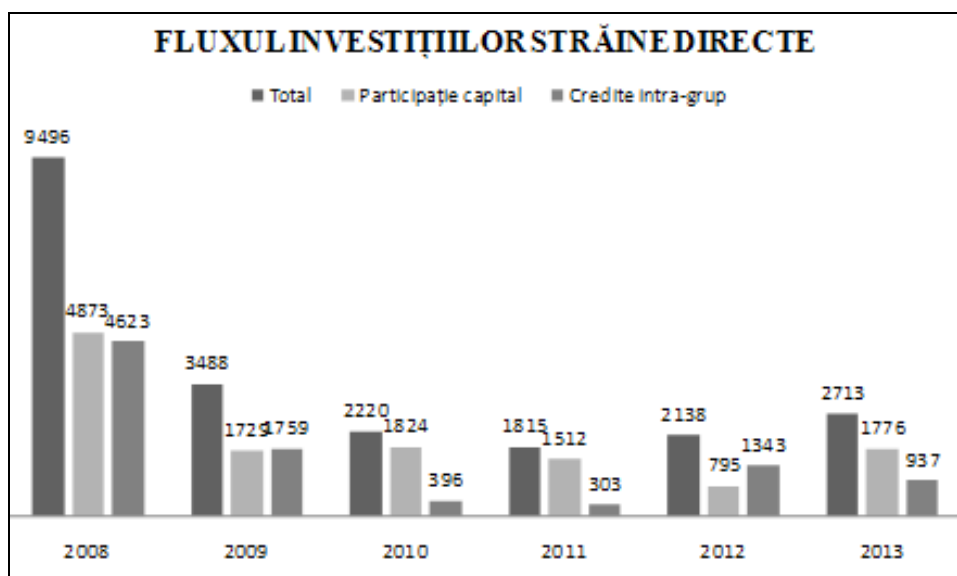
¹⁴ <http://www.ziare.com>, *Fabrica Poiana din Brașov s-a închis definitiv*, 23 August 2010.

¹⁵ <http://www.mediafax.ro/economic/> *Investițiile străine au crescut în ianuarie cu 8%, la 244 milioane euro*, Mediafax.

¹⁶ www.ey.com/attractiveness, Ernst & Young's attractiveness survey, *Coping with the crisis, the European way*, Europe 2013, p. 21.

străine directe a fost atins în anul 2008. Mai mult, dacă în perioada anilor 2004-2007, investitorii străini au adus în țară fonduri în valoare de circa 26702 milioane euro, atunci în următorii patru ani (2009-2012) de la începutul crizei economice, investițiile străine s-au cifrat la doar 9661 milioane euro, adică aproximativ valoarea totală a celor înregistrate în anul 2008.

Diagramă prelucrare proprie după rapoartele BNR (date exprimate în milioane euro)

Cu toate că la începutul crizei economice mondiale din 2008, România înregistra o valoare record a investițiilor străine directe, acestea au început să scadă pe parcursul următorilor patru ani din cauza climatului politic și social instabil creat de măsurile dure de austeritate. Creșterea șomajului, diminuarea salariilor și restrângerea beneficiilor sociale au dus la scăderea consumului care este considerat suportul de bază al economiei. Atunci când cererea lipsește oferta devine inutilă, iar acest efect a fost resimțit puternic în mediul de afaceri, determinând astfel investitorii să fie precauți și să își restrângă activitatea.

Efectul austerității a generat un fenomen greu de oprit. Diminuarea investițiilor străine și necesitatea rezolvării problemelor sociale au determinat statul să facă împrumuturi foarte mari pentru acoperirea bugetelor secătuite, fapt care a dus la deprecierea monedei naționale și la presiuni fiscale. Deși au trecut cinci ani de la debutul crizei, România are încă o creștere economică fragilă și, mai mult ca oricând, se confruntă cu o lipsă acută de investiții, iar creditarea este în continuare înghețată. Recâștigarea încrederii investitorilor trebuie să fie una dintre prioritățile decidenților politici, iar pentru aceasta este nevoie de stabilitate și predictibilitate pentru mediul de afaceri.

3. INVESTIȚII DIRECTE ROMÂNEȘTI ÎN STRĂINĂTATE

Investițiile românești în străinătate sunt susținute prin EximBank, instituție specializată al cărei portofoliu de produse este axat pe cele trei direcții de acțiune: finanțare, garantare și asigurare. EximBank susține companiile care au nevoie de credite și acoperă riscurile comerciale ce pot apărea în derularea tranzacțiilor comerciale internaționale.

Reglementările emise de Banca Națională a României privind autorizarea operațiunilor valutare, care au intrat în vigoare odată cu publicarea în Monitorul Oficial din 11 aprilie 2005, au rezolvat una dintre problemele care nemulțumeau investitorii români în ceea ce privește transferul de fluxuri financiare către alte zone de interes din afara granițelor țării. Referitor la investițiile în străinătate, România s-a aflat mereu pe o poziție investițională inferioară, în anul 2008 plasându-se pe ultimul loc în Europa, cu un procent de doar 0,7% din PIB¹⁷. Poziția investițională internațională este determinată de bilanțul tranzacțiilor financiare și angajamentele rezidenților cu străinătatea la un moment dat.

Investițiile în străinătate după cum arată rapoartele BNR, erau estimate, în decembrie 2008, la 1053 milioane euro¹⁸, fiind practic egale cu 1,3% din investițiile străine directe atrase în același an.

În general, investițiile directe ale rezidenților în străinătate s-au menținut la o valoare constantă pe toată perioada de criză financiară, existând doar mici fluctuații. Astfel, la 31 decembrie 2012, totalizau 983 milioane euro, din care participațiile la capital erau de 342 milioane euro, conform datelor prezentate de Banca Națională în „Statistica privind poziția investițională internațională a României”. Investițiile de portofoliu de natura obligațiunilor totalizau 115,5 milioane euro la finele lui 2012, iar investițiile de portofoliu de natura acțiunilor erau în sumă de 909,9 milioane de euro¹⁹.

Marii afaceriști români care și-au atins potențialul pe piața internă sunt cei care au început să își caute profitul dincolo de granițe. Cunoscutul Grup Servicii Petroliere SA (GSP) a câștigat, în toamna lui 2009, un contract în valoare de 269 de milioane de dolari, pentru construcția unui gazoduct submarin de 150 de kilometri în sudul Rusiei. Un alt exemplu sunt magazinele de materiale de construcții din Ucraina ce aparțin gălățenilor de la Arabesque și care funcționează în prezent sub brandul Budmax. Nu toate firmele românești au reușit să se mențină pe piețele internaționale. Valul crizei economice a strivit în datorii celebrul retailer de încălțăminte „Leonardo”, care a fost nevoit să renunțe la piețele externe unde deținea 40 de magazine (Ungaria, Bulgaria, Moldova), după cum informează editorialul revistei Capital, din 11 octombrie 2011.

¹⁷ <http://businessday.ro>, *Companiile românești nu investesc în străinătate*, 25 octombrie 2010.

¹⁸ <http://www.bnr.ro>, *Raport Statistic, Balanța de plăți și poziția investițională internațională*, 2008.

¹⁹ <http://www.bnr.ro>, *Poziția investițională internațională* 2012.

Deși la capitolul exporturi România se situează pe o poziție superioară, totuși, investitorii români sunt mai reținuți în a investi în străinătate. Reticența acestora este motivată de lipsa unor reglementări legale care să stimuleze antreprenoriatul, precum și din cauza capitalului slab și a managementului mai puțin performant, ceea ce îi face vulnerabili în lupta concurențială de pe marile piețe internaționale. Un alt aspect este acela că românii sunt considerați cei mai pesimiști întreprinzători mondiali, aproape jumătate din populația adultă (45,99%) evită să înființeze o firmă de teama unui eșec financiar, dovadă în acest sens este și densitatea medie de 24 de IMM-uri la 1.000 de locuitori, în timp ce media UE este de 42 de IMM-uri la 1.000 de locuitori²⁰. Așadar, putem aprecia faptul că este necesar să investim mai mult în educație, iar încurajarea antreprenoriatului românesc și sprijinirea investițiilor în străinătate ar face ca România să devină un concurent puternic în plan economic, fapt ce îi va determina importanța rolului în relațiile internaționale.

CONCLUZII

Potențialul economic al regiunilor poate influența atragerea investitorilor străini, însă un factor esențial îl reprezintă facilitatea căilor de transport, sens în care este necesară o politică care să promoveze și să asigure durabilitatea mobilității pentru persoane și bunuri. Accentuarea decalajelor între regiuni se datorează faptului că în general, investițiile străine se concentrează în capitală și zonele apropiate. Forța de muncă calificată, îmbunătățirea infrastructurii și acordarea de facilități fiscale sunt factori ce pot atrage investitorii străini în vederea îmbunătățirii performanțelor economice a regiunilor țării. Piața românească nu mai are același indice de eficacitate, ceea ce îi determină pe unii investitori să se retragă, atât din cauza presiunilor politice, cât și din cauza reducerii consumului generat de scăderea drastică a veniturilor. Pentru ieșirea din acest impact, politica României nu trebuie să se orienteze doar pe impunerea de taxe și impozite tot mai mari, mult mai importante sunt investițiile în cercetare-dezvoltare, utilizarea potențialului economic în crearea de locuri de muncă și promovarea valorilor naționale pentru a deveni o țară competitivă, dinamică și prosperă. România trebuie să aibă cât mai mulți investitori în străinătate și nu doar să se axeze pe atragerea investitorilor străini.

²⁰ www.postprivatizare.ro., *Promovarea antreprenoriatului ca factor cheie pentru dezvoltarea economică*, octombrie 2012, pp. 5-26.